

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 58 0 Rs 212119 22 Rev
Sarajevo, 13.12.2022. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Amre Hadžimustafić, kao predsjednice vijeća, dr.sc. Danice Šain i Fatime Mrdović kao članica vijeća, u pravnoj stvari tužitelja 1. R. Z., 2. H. B., 3. I. Č. J., 4. A. M., 5. A. Đ., 6. N. M., i 7. S. Č., svi na adresi Ul. ..., M., zastupani po punomoćniku Adonisi Đuliman, advokatu iz Mostara, protiv tuženih: 1. Operator za obnovljive izvore energije i efikasnu kogeneraciju, zastupan po punomoćniku Hrvoju Galić, advokatu iz Širokog Brijega i 2. B.M., ul. ..., S., radi utvrđenja i zabrane diskriminacije, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Kantonalnog suda u Mostaru broj 58 0 Rs 212119 21 Rsž od 16.03.2022. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 13.12.2022. godine, donio je

P R E S U D U

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev stranaka za naknadu troškova postupka nastalih u povodu revizije.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Mostaru broj: 58 0 Rs 212119 19 Rs od 11.06.2021. godine je odlučeno:

Utvrđuje se da su tuženi povrijedili radna prava tužitelja na način što su: tužitelju R.Z. onemogućili da obavlja poslove sekretara Operatera, sekretara Upravnog odbora, rukovoditelja Službe za zajedničke poslove, da prisustvuje sjednicama Upravnog odbora, da vrši uvid u knjige protokola, pošte i arhive, te nadzor nad korištenjem službenih vozila, tužitelju H.B. onemogućili da obavlja poslove pomoćnika direktora, da mijenja direktora u njegovoj odsutnosti i koristi njegov faksimil, tužitelju I.Č.J. onemogućili da obavlja poslove stručnog saradnika za pravne poslove, oduzeli joj upravne predmete na kojima je radila, A.M. onemogućili da obavlja poslove stručnog saradnika za Elektro-energetsku fazu, istraživanje i razvoj, oduzeti mu predmeti na kojima je radio i uskraćeno mu profesionalno usavršavanje, tužitelju A.Đ. onemogućili da obavlja poslove stručnog saradnika za mašinsku fazu, istraživanje i razvoj, oduzeti mu upravni predmeti na kojima je radio i uskraćeno mu profesionalno usavršavanje, tužitelju N.M. zaposlena na radnom mjestu PR kabinet direktora oduzeti pečat, prijemni štambilj i knjiga protokola, u ured postavljen uređaj za audio snimanje na koji način je neovlašteno prisluškivana, uskraćeno joj profesionalno usavršavanje, tužitelju S.Č. onemogućili da obavlja svoj posao na način da su mu zabranili pristup službenoj stranici Operatora, koji poslovi tužitelja su povjeravani neiskusnim radnicima koji nisu zaposleni na sistematizirana radna mjesta kod tuženika, te da su vrijeđali i omalovažavali tužitelje kao uposlenike Operatera i kao osobe uopće za što su koristili medije i javni prostor.

Obavezani su tuženi uspostaviti radne uvjete koje su tužitelji imali prije poduzimanja radnji kojim su im povrijeđena radna prava.

Zabranjeno je tuženim da ubuduće na bilo koji način povrijede radna prava tužitelja pod prijetnjom novčane kazne.

U ostalom dijelu tužbeni zahtjev tužitelja je odbijen, kao i zahtjev tužitelja A.M. za naknadu nematerijalne štete u iznosu od 6.000,00 KM.

Odlučeno je da svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Mostaru broj 58 0 Rs 212119 21 Rsž od 16.03.2022. godine žalba tužitelja je djelimično uvažena i prvostepena presuda preinačena na način da su obavezni tuženi solidarno naknaditi tužitelju A.M. na ime naknade štete iznos od 5.000,00 KM, kao i u dijelu odluke o troškovima postupka na način da su obavezani tuženi naknaditi tužiteljima troškove postupka u iznosu od 5.750,00 KM, sve u roku od 30 dana, dok je u ostalom dijelu žalba tužitelja odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Obavezani su tuženi naknaditi tužiteljima troškove za sastav žalbe u iznosu od 720,00 KM u roku od 30 dana.

Protiv drugostepenog presude prvotuženi je blagovremeno izjavio reviziju zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se ista usvoji, pobijana presuda preinači, tako da se potvrdi prvostepena presuda, uz naknadu troškova sastava revizije u iznosu od 631,80 KM ili da se pobijana presuda ukine i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno odlučivanje.

U odgovoru na reviziju tužitelji su predložili da se revizija odbije kao neosnovana, tim prije što se prvotuženi, koji je izjavio reviziju, nije žalio na prvostepenu presudu, uz naknadu troškova sastava odgovora na reviziju u iznosu od 360,00 KM.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama razloga navedenih u reviziji i po službenoj dužnosti u smislu odredbe člana 241. Zakona o parničnom postupku¹ (u daljem tekstu ZPP), ovaj sud je odlučio kao u izreci iz sljedećih razloga:

Revizija nije osnovana.

Prema odredbi člana 4. stav 3. Zakona o zabrani diskriminacije² mobing je oblik ne fizičkog uznemiravanja na radnom mjestu koji podrazumijeva ponavljanje radnji koje imaju ponižavajući efekat na žrtvu čija je svrha ili posljedica degradacija radnih uslova ili profesionalnog statusa zaposlenog.

Prvostepeni sud je utvrdio da su tuženi prema tužiteljima postupali diskriminatorno, oduzimanjem poslova i radnih zadataka radnicima uposlenim na sistematiziranim radnim mjestima, koji su uglavnom složeni stručni poslovi sa potrebnim višegodišnjim radnim iskustvom i davanjem tih poslova neiskusnim pripravnicima i zaposlenicima na određeno vrijeme, isključivanjem ranijih zaposlenika na neodređeno vrijeme i davanjem prednosti pripravnicima i zaposlenim na određeno vrijeme, a time i mobing, kao oblik diskriminacije, tužitelja na osnovu čl. 4.st.3. Zakona o zabrani diskriminacije.

Pored utvrđenja izvršene diskriminacije, prvostepeni sud je udovoljio i zahtjevima tužitelja koji se odnose na zabranu preduzimanja radnji kojima se vrši diskriminacija, kao i zahtjevu da se izvrše radnje kojima se uklanja diskriminacija (čl.12.st.1.t.b.ZZD).

Tuženi žalbom nisu osporavali prvostepenu presudu u dosuđujućem dijelu, pa je ista postala pravosnažna u dijelu kojim je utvrđena diskriminacija, kao i u dijelu koji se odnosi na zabranu ili otklanjanje diskriminacije.

¹ „Službene novine FBiH“, br. 53/03, 73/05, 19/06, 98/15

² „Službeni glasnik BiH“, br. 59/09, 66/16

Prvostepeni sud je preko dosuđenog odbio tužbeni zahtjev tužitelja kao i zahtjev tužitelja A.M. (A.M.), za naknadu nematerijalne štete, zbog čega su tužitelji izjavili žalbu.

Tužbeni zahtjev za naknadu štete tužitelja A.M., koju je pretrpio na radu, se temelji na mobingu kao obliku diskriminacije koju su prouzrokovali tuženi ponavljanjem radnji koje su imale ponižavajući efekat i posljedicu degradacije profesionalnog statusa ovog tužitelja

Prvostepeni sud je odbio tužbeni zahtjev tužitelja A.M. za naknadu nematerijalne štete, uz pravni stav da tužitelj nema pravo na naknadu zato što je osjetio slabost i potražio liječničku pomoć, nakon razgovora i rasprave sa drugotuženim kada je on spomenuo disciplinski postupak i drugi put oko problema načina protokolisanja predmeta po zahtjevima stranaka, jer smatra da je pokretanje i vođenje disciplinskog postupka pravo tuženog u kojem radnik ima mogućnost da zaštiti svoja prava, dok je rasprava oko protokolisanja stav tuženog i ne može se smatrati povredom prava.

Drugostepeni sud je usvojio tužbeni zahtjev tužitelj A.M, jer je našao da je prvostepeni sud zanemario da je utvrđena diskriminacija prema ovom tužitelju radnjama tuženih, da su mu, po nalogu direktora, oduzeti svi predmeti za potencijalno privilegovane proizvođače na kojima je radio, tako da su kod njega ostali samo predmeti zahtjeva za upis u registar projekata, a krajem maja 2019.godine mu je rečeno da sve predmete vezane za upis u registar preda Dž.M., što je on učinio, da mu je uskraćeno profesionalno usavršavanje, što je imalo za posljedicu degradaciju profesionalnog statusa ovog tužitelja i ponižavajući efekat za njega.

Obzirom da se tuženi nisu žalili na prvostepenu presudu ista je u odnosu na usvojeni tužbeni zahtjev u prvostepenom postupku postala pravosnažna.

Prema odredbi člana 237. stav 1. ZPP stranke mogu izjaviti reviziju protiv pravomoćne presude podnesene u drugom stepenu u roku od 30 dana od dana dostave prepisa presude.

U drugom stepenu presuda je postala pravosnažna u odnosu na dosuđenu naknadu štete tužitelju A.M. u iznosu od 5.000,00 KM, u odnosu na koji dio odluke su tuženi mogli izjaviti reviziju.

Ovaj sud nalazi pravilnim zaključak drugostepenog suda da je zahtjev za naknadu, uzrokovanu nezakonitom povredom prava A. M, reparacijski zahtjev, odnosno zahtjev za naknadu štete, koji je tužitelj mogao podnijeti. Tužitelj, prema odredbi čl.12. stav 1. tačka c) Zakona o zabrani diskriminacije, ima pravo na naknadu materijalne i nematerijalne štete uzrokovane povredom prava zaštićenih ovim zakonom. Kod diskriminacije u pitanju je, prije svega, povreda dostojanstva kao osnovnog ljudskog prava. Dostojanstvo podrazumijeva ugled, čast, privatnosti, kao pravo ličnosti. Usljed povrede ličnog prava na dostojanstvo na radu ne mora se posebno dokazivati da je nematerijalna šteta stvarno nastala, kako to pogrešno zaključuje prvostepeni sud, jer se ova šteta sastoji u samoj povredi dostojanstva na radu-povredi prava ličnosti. Uslov za traženje nematerijalne štete je izloženost bilo kojem obliku diskriminacije, a u ovom postupku taj uslov je ispunjen jer je utvrđen oblik diskriminacije (mobing), koji u osnovi ima ponižavajući efekat na tužitelja kao žrtvu diskriminacije čija je svrha ili posljedica degradacija radnih uslova ili profesionalnog statusa zaposlenog, što i po ocjeni ovog suda ima negativne posljedice na zdravlje i život tužitelja te njegov duševni mir, što mu daje pravo na naknadu štete zbog povrede ugleda, časti, slobode i prava ličnosti u smislu odredbi čl. 200.Zakona o obligacionim odnosima, koji se ima primijeniti pri određivanju kriterija za utvrđivanje visine nastale štete vodeći računa o značaju privrijeđenog dobra i cilju kome ova naknada služi. Cijeneći značaj povrijeđenog dobra, činjenicu da je mobing trajao svakodnevno i u dužem vremenskom periodu, da je doveo i do zdravstvenih problema kod tužitelja kada je u dva navrata osjetio slabost i potražio ljekarsku pomoć. Drugostepeni sud

pravilno cijeni da je novčana naknada na ime nematerijalne štete u iznosu od 5.000,00 KM adekvatna satisfakcija za pretrpljenu nematerijalnu štetu kojom bi se uspostavila psihička ravnoteža u pogledu povrede prava ličnosti, zbog čega je drugostepeni sud prvostepenu presudu u ovom dijelu pravilno preinačio.

Neosnovan je revizioni prigovor prvotuženog na odluku drugostepenog suda o troškovima parničnog postupka, za koju je drugostepeni sud dao pravilno obrazloženje (stav 2. i 3. zadnja strana drugostepene presude).

Neosnovano prvotuženi prigovora u reviziji da se razlikuje naziv nematerijalna i neimovinska štete, što znači da se i suštinski ne radi o istom institutu, pa da u ovom slučaju naknada nije osnovano dosuđena, jer takav prigovor prvotuženog je paušalan i bespredmetan.

Ostali revizioni prigovori prvotuženog, takođe, nemaju bitnog uticaja na rješenje ove pravne stvari, a i drugostepeni sud je na iste dao potpuno i jasno obrazloženje u svojoj odluci, koje nije potrebno ponavljati.

Slijedom izloženog, kako ne stoje razlozi revizije, a nema ni povreda odredaba materijalnog prava na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti (član 241. stav 1. ZPP) to je, primjenom odredbe člana 248. ZPP, revizija tužitelja odbijena kao neosnovana.

Prvotuženom nije dosuđen trošak sastava revizije u iznosu od 631,80 KM, jer nije uspio u revizionom postupku (član 397. stav 1. ZPP, u vezi sa članom 386. stav 1. ZPP), a tužiteljima nije dosuđen trošak sastava odgovora na reviziju u iznosu od 360,00 KM, jer isti nije bio potreban radi vođenja parnice (član 387. stav 1. i 397. stav 1. ZPP).

Predsjednica vijeća
Amra Hadžimustafić, s.r.